

Nemčija je odgovorna za nadaljevanje civilne vojne v Španiji, pravi Eden

Angleški zunanji minister je izjavil v parlamentu, da Anglija še ni obupala nad demokracijo in ne verjame, da sta za Evropo samo dva izhoda: fašistična ali komunistična diktatura. Španija ne sme biti pod zunanjo kontrolo ali vplivom!—Nove zmage španske ljudske milice

London, 20. jan.—Angleški zunanji minister Anthony Eden je v svojem govoru v parlamentu dramatično izjavil, da je Nemčija odgovorna za nadaljevanje civilne vojne v Španiji in da Nemčija bo odgovorna če španska vojna prekorači meje in se razširi po Evropi.

Eden je pripomnil, da sicer ugotovimo, da se španska vojna ne razširi, toda ta nevarnost še ni odpravljena—in bodoča usoda Evrope je še vedno v rokah Nemčije.

Zunanji minister je priznal, da ima Nemčija svoje gospodarske težave in njeno stremiljenje ekonomski ekspanziji (kolonizacija) je do neke mere upravičeno, vendar Nemčija lahko doseže svojo ekspanzivnost s kooperacijo in Anglija je pripravljena operirati v tej smeri, ne bo pa operirala, dokler se Nemčija ne odloži oborožene in odklanja sodelovanje v Ligi narodov in v mednarodni politiki.

Eden je dalje rekel, da angleška vlada še ni obupala nad demokracijo in nikakor ne verjame, da sta za Evropo samo dva izhoda: fašistična ali komunistična diktatura. Španija ne sme biti pod zunanjo kontrolo ali vplivom!—Nove zmage španske ljudske milice

Ko je Anglija — je nadaljeval Eden — nedavno podpisala antilemanski dogovor z Italijo, niti z eno besedo, niti z eno mero, niti z eno dejanjem, da bi se Italija ali katerakoli druga država intervenirala v Španiji. Če se indirektna intervencija vrši, delajo to nekatere države na lastno odgovornost in ne na lastno odgovornost in ne na lastno odgovornost in ne na lastno odgovornost.

Eden je povedal, da se zdaj še razgovarjanja med priznanimi državami glede vprašanja, kako ustaviti dohod prodajalcev v Španiji, in on prikaže odgovora od Nemčije in Italije v dveh dneh. Rusija je odgovorila, da bo sodelovala čim prej po pozitivno voljo in ta korak.

Madrid, 20. jan.—Čete španske milice so večer izvršile napad na hrib El Cerro de los Angeles, ki se nahaja osem in pol milov južno od Madrida. S tega riba, ki ga je vlada izgubila izgubo Toleda, so fašisti zadnje večer bombardirali Madrid iz plov. Napad na hrib je bil izveden naglo in nepričakovano, tako da se fašisti niso mogli brati ni vsa posadka okrog 200 mož se je podala brez boja. Milica je tamkaj vpletla vse tove in municijo ter uničila urde, nakar je izpraznila hrib. Fašistična ofenziva na jugu Španije v smeri proti Malagi je bila večer ustavljena. Brambovi vlade so dosegli nove uspehe na severovzhodu pri Sagrasi, kjer so okupirali mesto elektrarno. Položaj na madridski fronti je neizpremenjen. Pri okupaciji klinike v vseučiliščnem okraju po milicnikih je bilo čez tisoč fašistov ubitih in čez tisoč fašistov ubitih in čez tisoč fašistov ubitih.

Valencia, 20. jan.—Španska

Apel v prilog delavski zakonodaji

Industrijska demokracija cilj O'Mahoneyjevega načrta

Washington, D. C.—Federalna vlada ne bo mogla stalno podpirati armade brezposelnih, je dejal senator Joseph C. O'Mahoney v svojem govoru po radiu, v katerem je apeliral na javnost, naj podpre njegov zakon o demokraciji. Ta načrt je že podprla Ameriška delavska federacija in druge delavske organizacije. O'Mahoney je rekel, da je načrt v nekaterih ozirih pomanjkljiv, da ga bo treba najbrž revidirati, vendar vsebuje principe industrijske demokracije.

Vsaka industrijska korporacija, ki je udeležena v meddržavni trgovini, bo morala dobiti federalno dovoljenje, če bo načrt sprejel in ga bo vrhovno sodišče proglasilo za ustavnega. Dovoljenje bo dobila le, ako se zaveže, da bo odpravila otroško delo, priznala delavcem pravico organiziranja v svojih unijah in kolektivnega pogajanja. Federalna vlada je edina sila, ki lahko uklone mogoče korporacije, ki so nagrmadile ogromne profite, ker jih ni nihče oviral pri izkoriščanju delavcev in konzumentov.

"V zadnjih desetletjih je moč industrijskih korporacij stalno naraščala," je dejal O'Mahoney. "Prekoračile so državne meje in v nekaterih državah imajo legislature pod svojo kontrolo. Bogastvo te dežele se steka v blaginje korporacij in finančnih magnatov. Direktorji vlečejo ogromne plače, poleg tega pa prejemajo bonus. Metode, katerih se poslužujejo, kršijo vsa pravila finančne integralnosti. To je vzrok, da ima Amerika še vedno veliko armado brezposelnih, ker korporacije nečisto deliti dobička z delavci, ki producirajo bogastvo."

Stavkarji dobili koncesije

Toledo, O.—Petnajst tednov trajajoča stavka pri International Glove Co. je bila končana, ko je kompanija naznanila, da bo zvišala mezde pet odstotkov, skrajšala delovni teden na 40 ur, štela starostne pravice in priznala unijaki odbor. Stavkarji, ki ga je vodila krajevna unija rokavičarskih delavcev. V boju je bilo zavojevanih okrog 600 delavcev in delavk, ki so imeli oporo pri drugih delavskih organizacijah v tem mestu.

Kongresnik zahteva štetje brezposelnih

Washington, D. C.—Kongresnik Wigglesworth je predložil resolucijo, ki vsebuje zahtevo, naj federalni cenzenski biro ugotovi število brezposelnih delavcev v Združenih državah. Število naj vključuje vse osebe v starosti 18 in več let, ki so brez dela.

vlada ljudske fronte je večer objavila 50 peset nagrade vaskemu dezertarju iz fašistične armade.

Domače vesti

Nov grob v Penni
Burgettstown, Pa.—Dne 18. t. m. je naglo umrl Martin Pompe, star 53 let in doma od Zidanega mosta. Zvečer je šel zdrav k počitku in zjutraj so ga našli mrtvega v postelji. Bil je član društva 287 SNPJ.

Operacije in druge vesti iz Penn
Southview, Pa.—Jennie Bernecki, roj. Peršuti, članica društva 265 SNPJ, se je morala zadnje dni podvreči operaciji na vnetem slepiču. Nahaja se v bolnišnici Mercy v Pittsburgu. — Družina Pavel Volf je dobila zdravo in krepko hčerko, kar pomeni, da ima mladinski oddelek SNPJ novo članico.

Luzerne, Pa.—Zadnje dni so bili operirani: Frank Vratarič, Josephine Sperlek in Josephine Camblack. Pod zdravniško oskrbo sta tudi Jos. Volkar in Martin Zajc. — Družina Louis Testan je dobila sinčka. — Pred kratkim je umrl Louis Grošelj, doma od Gornjega Tuhinja, ki zapušta ženo in tri neposkrbljene otroke.

Ambridge, Pa.—Louis Uhernik st., bivši večletni predsednik društva 33 SNPJ, se je moral podvreči težki operaciji na kosteh v obrazu. Nahaja se v bolnišnici St. Francis v Pittsburgu. Njegova žena je tudi bila operirana pred kratkim. Želeli je, da oba čim prej okrevala.

Nesreča na zapadu
Frederick, Colo.—Dne 16. januarja se je tu smrtno ponesrečil rojak Joe Major. (Kako se je pripetila nesreča, vest ne pove.)

(Poročevalcem Domačih vesti: Ne pišite Mrs. John Stankovič ali Mrs. Mike Cimperle. To je angleška forma, ki je alovščini čisto tuja. Zapišite ženska imena, na primer: Katarina Stankovič ali Mary Cimperle. Kadar torej citate v Domačih vesteh, da je umrla žena Johna Stankoviča, je to dokaz, da poročevalec ni omenil ženskega imena pokojnice. — Uredništvo.)

Sodniki obdolženi korupcije

Philadelphia, Pa.—Sodniki v tem mestu so v zadnjih petih letih dali svobodo več kot tisoč kriminalcem potem, ko so jih obsojili v zapor, za odkupnino. Tako je ugotovila preiskava, katero je vodil tujakanski list "Record". List piše, da so sodniki tajno izpustili jetnike po obsojbi, ko so odšli priče, reporterji in opazovalci iz sodnih dvoran. Takih slučajev je bilo največ, ko je mestno vladno kontrolirala republikanska politična mašina, kateri je načeloval William Vare. Rekordi, ki jih je v teku preiskave dobil list, so bili izročeni avtoritetam v svrhu prosekucije v škandal zapletenih sodnikov.

Glasilo ADF oglašuje produkte anti-unijskih družb

Washington, D. C.—"American Federationist," glasilo Ameriške delavske federacije, je v svoji zadnji izdaji prineslo oglaševanje General Motors Corp., Pittsburgh Plate Glass Co., Bendix Corp., Consolidated Edison Co. in Westinghouse Electric Co. Vse te firme so nasprotnice organiziranega delavstva. Resolucija, sprejeta na zadnji konvenciji ADF, določa, da glasilo ne sme sprejemati oglasov od protijunjskih kompanij.

Nov politični proces prihaja v Moskvi

Sedemnajst starih boljševikov obtoženih izdaje

Moskva, 20. jan.—Prihodnjo soboto se prične sodnijska obravnava proti sedemnajstim starih boljševikom, ki so malo manj ko pred 20 leti sodelovali v ruski revoluciji in pomagali ustanoviti sovjetski režim. Vsi so bili in deloma so še pristali Leon Trocki in obtoženi so veleizdaje, to je, da so se zarotili z zunanjimi sovražnimi silami za strmoglavljenje sovjetske vlade. To je že drugi proces te vrste v Moskvi v teku šestih mesecev. Zadnje početje je bilo ustrelenih 16 obojsov boljševiške revolucije.

Obtoženi so: Karl Radek, vodilni boljševiški publicist in bivši urednik sovjetskega uradnega glasila Izvestij; Gregor Pjatakov, bivši pomočnik komisar za težko industrijo; Gregor Sokolnikov, bivši poslanik v Londonu; M. Seredžakov, bivši pomočnik poštne komisar—in trinajst drugih prominentnih boljševikov.

Nikolaj Buharin, tudi časnikar, ki je bil zadnje početje oproščen soprošnje, je bil na veliko presenečenje v Moskvi zadnje dni odstavljen od službe pri Izvestijih in ponovno aretiran.

Mooney dobil pomoč v drž. zbornici

Grupa poslancev se zavzela za delavskega jetnika

Sacramento, Cal.—(FP)—Skupina državnih poslancev in senatorjev je šla na delo, da priporočijo Mooneyju, slavnemu delavskemu jetniku, svobodo. Po izjavi senatorja Gilberta Olse- na daje državna ustava zbornici oblast pomilostitve. Olsen in njegovi tovariši so zdaj sestavili resolucijo, ki zahteva izpustitev Mooneyja iz ječe, v kateri je prebil že dvajset let.

"Da je bil Mooney žrtve omreženja in krivega pričevanja, ni nobenega dvoma," je rekel Olsen. "To so dokazale zaprisežene izjave prič, ki so nastopile proti Mooneyju na obravnavi, da so bile orodje delodajalcev, ki so hoteli odstraniti militantnega delavskega voditelja."

Delavske organizacije v Californiji bodo podpirale poslance, ki so se zavzeli za Mooneyja. Tu prevladuje mnenje, da bo resolucija sprejeta v nižji državni zbornici, ne pa v senatu, ki je pod kontrolo reakcionarjev.

Mooneyjeva borba, da izvozi svobodo na podlagi procedure habeas corpus, ni doslej prinesla nobenega rezultata. Državno vrhovno sodišče je sicer imenovalo posebnega razsodnika in odredilo zaslišanja in pri tem je ostalo. Zaslišanje je trajalo več mesecev, toda razsodnik je naznanil, da bo vzel več tednov predno bo predložil svoja priporočila v zvezi z Mooneyjevim slučajem vrhovnemu sodišču.

Dolga stavka v Milwaukeeju končana

Milwaukee, Wis., 20. jan.—Osemnajst mesecev trajajoča stavka pri A. J. Lindemann & Hoverson Stove Co. je bila sinoči končana v smislu dogovora med stavkarji in kompanijo, ki je bil sklenjen po tridesetih pogajanjih. Dogovor določa priznanje delavskega odbora in revizijo sistema akordnega dela. Dalje je kompanija obljubila, da bo delavcem plačala bonus na bazi zaslužka v tem letu.

FAŠISTIČNA OFENZIVA V ŠPANIJI ZLOMLJENA

Vladna letala preprečila izkrcanje fašistov NEUSPEŠNI NASKOKI NA MADRID

Valencia, Španija.—(FP)—Fašistični poskus izkrcanja novih čet na Malagi se je ponesrečil, ko so vladni letalci bombardirali tri uporniške križarke—Canarias, Cervera in Canovas—iz zraka. Križarke so po tem bombardiranju odplule na odprto morje.

Vsi dosednji naskoki na Madrid so se izjalovili. Fašistični uporniki ne morejo prodreti skozi vrste lojalnega vojaštva, da bi odrezali Madrid od ostale dežele, dasi naskakujejo mesto že deset tednov. Vladne čete so zdaj prešle iz defenzive v ofenzivo in uporniki se morajo umikati.

Nemški "prostovoljci" so sodelovali s fašisti pri naskokih na Madrid. Njihove metode so tipično pruskega militarističnega značaja. Vladne pozicije so naskakovali v masah, s tem pa so se izpostavili kroglam iz strelnih pušk, ki so jih pokosile.

Protiofenziva vladnih čet je zdaj v teku. Fašistični rebeli, ki so nedavno zasedli mesta ob cesti Coruna, ki vodi v Valdemorillo in Teruel, so se morali umakniti daleč nazaj, ko jim je pretela nevarnost, da jih bo ljudska milica obklobila.

Na madridski in drugih frontah se je situacija obrnila. Uspehi zadnjih dni so villi novega poguma branilcem španske republike, dočim so rebelne čete demoralizirane. Rezervna sila lojalistov bo, kakor vse kaže, lahko odbila nadaljnje naskoke na Madrid. Franco, vrhovni poveljnik uporniške armade, sedaj pošilja obupne apele v Rim in Berlin, naj Mussolini in Hitler prislo- čita na pomoč z novimi četami "prostovoljcev".

Del. zakon predložen v Wisconsinu

Državna radiopostaja je vključena

Madison, Wis., 20. jan.—Progressivna federacija je te dni predložila v državni zbornici zakon, ki določa ustanovitev državnega delavskega odbora po zgledu Wagnerjevega delavskega zakona za obravnavanje vseh sporov med delodajalci in delavskimi unijami v državi. Predloženi zakon je naperjen proti kompanijskim unijam in daje organiziranim delavcem močno orožje za izvojevanje in ohranjanje svojih pravic v industrijah. Načrt so sestavili strokovnjaki Wisconsinke delavske federacije in governor Philip M. La Follette ga je odobril.

Drugi načrt, ki je pred wisconsinako zbornico, določa ustanovitev državne radiopostaje v policijske svrhe, katere ima služiti izboljšanju javne varnosti na podeželskih cestah.

Prisiljena poravnava industrijskih sporov

Zeneva.—Mednarodni urad dela, ustanova Lige narodov, je bil informiran, da je vlada Nove Zelandije uveljavila zakon, ki določa prisiljeno poravnavo industrijskih sporov. Zakon določa določa minimalne mezde in priznanje delavskih organizacij, skrajšanje delovnika na osem ur in delovnega tedna na pet dni v vseh industrijah.

Japonski vojaški uporniki obsojeni

Drugi zarotniki pridejo pred sodišče

Tokio, 20. jan.—Uradni komunikacije so glasile, da je vojno sodišče obsodilo sedem bivših vojaških častnikov in osem civilistov v zapor. Vsi so bili spoznani za krive sodelovanja v vojaški revoluciji, ki je izbruhnila v Tokiju 26. februarja preteklega leta. Komunikacije dalje pravi, da so zarotniki akuzirali zaneti splošno vojaško revolucijo, ki naj bi strmoglavila vlado.

Med obsojenci so major Ryu Saito, stotnik Saburo Suganami, poročnik Sakiči Mitusi in štirje drugi vojaški častniki ter osem civilistov. Saito in Suganami sta dobila pet let zapora, Mitusi tri leta, ostali pa so prejeli krajše zaporne kazni.

Revolta, ki je trajala štiri dni, je bila omejena na Tokio. Rebeli so umorili tri visoke državne uradnike—admirala Saita, finančnega ministra Takahashi in generala Watanaba, načelnika vojaške akademije.

Nadaljnji zarotniki bodo prišli pred vojno sodišče, med temi voč, ki so imeli visoke pozicije v armadi. Petnajst mladih vojaških častnikov, ki so se udeležili revolte, je bilo že ustreljenih.

Jutri se prične zasедanje parlamenta, ki bo morda zadnje. Borba med onimi, ki zagovarjajo parlamentarno vlado in militaristično klico, se je poostila. Možnost je, da bo militaristična klika, ki je naklonjena fašizmu, zmagala v tej borbi.

Od Pacifika do Atlantika v 7 urah

Letalec Hughes dosegel nov rekord

Newark, N. J., 20. jan.—Howard Hughes, milijonar in sportni letalec, je večer dosegel nov radikalni rekord, ko je večer izvršil polet v svojem monoplanu iz Los Angelesa v Californiji v Newark, N. J., v sedmih urah in 29 minutah. Prejšnji rekord je bil devet ur in 25 minut. Hughes je zapustil Los Angeles zjutraj in popoldne je bil na cilju ob Atlantičnem oceanu. Daljava med tema mestoma znaša 2490 milj. Hughes je letel povprečno 332 milj na uro v višini okrog 20,000 čevljev.

Velike poplave v nižinah Indiane

Prebivalci bežijo v hribe

Evansville, Ind., 20. jan.—Več sto prebivalcev v tem distriktu in v drugih je pobegnulo v hribe, ko so vode reke Ohio poplavlje nižine. Bojazen prevladuje, da bodo te poplave navpravile prav tako veliko škodo kakor l. 1913, ko je voda zalila naselbine v južnem delu države. Druge reke in potoki so tudi prestopili bregove zaradi deževnih nalivov. Vse glavne ceste v teh distriktih, ki držijo v Florido, so pod vodo.

Vse doline ob reki Ohio so poplavljenе. Povodnji so zajele tudi državi Missouri in Arkansas. Voda je nekoliko upadla v nižinah Pittsburga in Wheelinga W. Va. Obe mesti sta utrpeli veliko škodo zaradi poplave zadnje pomlad.

Reзиденčni distrikt v Canneltonu, Ind., je poplavljen. Šole so zaprje vrata in cestni promet je ustavljen. Rdeči križ, Ameriška legija in druge organizacije so prisločile na pomoč žrtvam poplav. Na tisoče družin se je izselilo iz krajev, ki so pod vodo.

KONFERENCA O AVTNI STAVKI V WASHINGTONU

Governor Murphy še vedno upa, da bo konflikt kmalu končan

POLICIJA NAPADLA STAVKARJE V DETROITU

Detroit, Mich., 20. jan.—Alfred P. Sloan, predsednik korporacije General Motors, bo danes konferiral z delavsko tajnico Perkinsovo in michiganskim gubernom. Murphym je v Washingtonu. Cilj te konference je obnovitev pogajanj med uradniki korporacije in reprezentanti unije združenih avtnih delavcev, da se stavka, ki je zajela tovarne korporacije in ustavila produkcijo avtomobilov, konča.

Ako bosta governor in delavska tajnica pridobila Sloana na svojo stran, potem bo morda aranžirana direktna konference med predsednikom General Motors in J. L. Lewisom, načelnikom Odbora za industrijsko organizacijo, v kateri je vključena avtna unija. Lewis je l. mel večer sestanek z delavsko tajnico, gubernerm Murphym, E. F. McGradyjem, pomočnim delavskim tajnikom in J. F. Deweyem, vladnim posredovalcem v avtni stavki. Razgovorjali so se osem ur, da ugodijo pot skupni konferenci med uradniki avtne unije in predstavniki korporacije.

Po teh razgovorih je governor Murphy izjavil, da je še vedno upen, da bo stavka avtnih delavcev poravnana na miren način. Dejal je, da ima posebni načrt glede končanja konflikta in da upa, da ga bosta obe skupini odobrili.

Flint, Mich., 20. jan.—Relifni problem, naslejevanje revežev, igra glavno vlogo v tem mestu, odkar je izbruhnila stavka avtnih delavcev v tovarnah korporacije General Motors. Stroški so se zvišali tisoč odstotkov, ker reliefne avtoritete podpirajo tudi stavkarje. Relifni sklad devet milijonov dolarjev, ki je bil določen za finančiranje oskrbe revežev v tem fiskalnem letu, bo kmalu izrpan. Sinoči je bilo v tem skladu samo \$454,700.

Relifni uradniki so izjavili, da se bodo držali navodil gubernerja Murphya, ki je dejal, da ne bo nobene diskriminacije. Vsi, ki so v potrebi, bodo dobivali podporo, stavkarji in nestavkarji. Samo v Flintu je 25,000 delavcev prizadetih zaradi stavke v avtnih tovarnah in skoro val so odvisni od javne podpore. Homer Martin, predsednik avtne unije, je dejal, da unija ne more naslejevati svojih članov, ki so zavojevani v tem konfliktu. Oskrbo morajo prevzeti reliefne avtoritete.

Detroit, Mich., 20. jan.—Policija je večer naskočila stavkarje, ko so piketirali pred tovarno Briggs Manufacturing Co. Vrgla je med nje več plinskih bomb, ko so skušali preprečiti grupi delavcev vstop v tovarno. Ta kompanija, ki izdeluje ogrožja in druge avtne priključke za Fordovo družbo, je izdala stavko, ko je odslovila okrog 350 delavcev z a r a d i unijaskih aktivnosti. Sedaj je naznanila, da jih bo ponovno uposila, da prepreči nadaljnje konflikte z unijo avtnih delavcev.

ustavljen. Rdeči križ, Ameriška legija in druge organizacije so prisločile na pomoč žrtvam poplav. Na tisoče družin se je izselilo iz krajev, ki so pod vodo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNA SLOVENSKE NARODNE
POPROSTREJNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena družba (Ivan Činčar) in Kanada
\$2.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$3.00 na četrt leta; za Chicago
in Ohio \$2.50 na leto, \$3.00 na pol leta; za Los Angeles
\$3.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Ohio \$2.50 per year,
foreign countries \$3.00 per year.Črna opomba po dopisnici: Rokopisni dopisi in nematerialni
dokumenti se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (opisne, po-
veti, "roman, pesni" itd.) se vračajo pošiljatelju le v skladu,
če je priložil poštovalno.Advertising rates on agreement: Manuscripts of communica-
tions and scientific articles will not be returned. Other
manuscripts, such as poems, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
3637-49 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (Dec. 31, 1936), pomeni valena
letina na naslovni strani, da vam je s tem datumom potekla va-
ročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.Prijetelji španskega fašizma
se debelo lažejo!

Slovenski prijatelji španskega fašizma — saj veste, kdo so! — so zadnje dni v svojih li-
stih namazali vest, da je večina španskega
ljudstva na strani španskega fašističnega gla-
varja Francisa Franco. S to lažjo, katero so
pobrli iz katoliških virov v Evropi — london-
ska Tablet je katoliški list — skušajo opravi-
čiti fašistično vstajo, češ, da je to vstaja veči-
ne in vlada španske ljudske fronte predstavlja
manjšino, ki se noče pokoriti večini.

Ta mizeren poskus — mizeren poskusov te
in drugačne vrste je bilo že na stotine — da se
španska situacija postavi na glavo in prikaže
na ta način, da fašisti Franco predstavlja voljo
večine, španska vlada pa "boljševiško-anarhi-
stično diktaturo", je preveč prozoren, da bi
premotili tudi najpreprostejšega opazovalca
španskih dogodkov, ki ni pijan klerikalizma
ali fašizma ali obojega. Kdor zasleduje dej-
stva španske civilne vojne, vidi docela drugačno
sliko in ta slika je skozi in skozi resnična.

Civilna vojna v Španiji traja že pol leta in
položaj te vojne se v vseh šestih mesecih, razen
nekaterih malih izjem, ni bistveno izpremenil.
Franco naskakuje Madrid že tri mesece in še
danes ga ni vzel. Ali je mogoče, da bi Franco
imel tako malo uspeha, če bi imel večino špan-
skega ljudstva na svoji strani? Ni mogoče!
Če bi bil Franco imel večino ljudstva na svoji
strani, bi bila njegova vstaja končana a popol-
no zmago v nekaj dneh ali najdlje v nekaj
tednih.

Ameriški poročevalci, ki zastopajo kapitali-
stične liste — n. pr. Chicago Daily News, Chi-
cago Tribune, New York Times itd. — so to
dejstvo, da Franco ne predstavlja večine špan-
skega ljudstva, poudarili že v nešteti svojih
poročilih. Na primer poročevalci čikaškega
dnevniške Daily News, Edgar Ansel Mower,
dosledno poročajo, da bi bil Franco temeljito po-
ražen če po treh mesecih svojega puča, če ne
bi imel afriških Maročanov in izdatne vojaške
pomoči od Hitlerja in Mussolinija — kajti pri
španskem ljudstvu nima nobene zaslombe in
redno se dogaja, da morajo njegovi afriški,
nemški in italijanski najemniki dušiti vstaje
španskih kmetov in delavcev v zaledjih nje-
gove fronte! Ali bi bilo to mogoče, če bi imel
večino španskega ljudstva na svoji strani?

Toda mi ne potrebujemo poročevalcev ame-
riško-kapitalističnih dnevnikov kot priči, dasi bi
lahko rekli, da so ti poročevalci iskreni, ker so
že stari in znani, da nimajo simpatij do kak-
šnih komunistov ali anarho-sindikalistov v Špa-
niji. Dejstva sama jasno govorijo, kaj je na
stvari.

Franco je imel na svoji strani 90 odstotkov
španske armade, ko je začel vstajo, vlada ljud-
ske fronte je pa imela na svoji strani večji del
mornarice in letalskih enot ter — ogromno ve-
čino ljudstva: delavcev, kmetov in tudi me-
ščanov srednjega sloja, ki ne marajo fašizma.
Vlada ni imela armade in začela je v naglici
organizirati ljudsko milico, ki se je vezala za
bojevanje in šele danes po petih ali šestih
mesecih je toliko izveščana, da se lahko meri
z nemškimi in italijanskimi vojskami. Ta nova
španska armada, ki je docela demokratična,
stalno raste in vse kaže, da ostane stalna in-
stitucija v španski republiki, če bo fašistična
vstaja strta.

Franco je v začetku računal, da bodo Španci
kar trumoma drli za njim, a zmotil se je. Osem-
deset odstotkov vsega prebivalstva Španije
je ostalo zvestih vladi — in med temi so
bili tudi katoliški Baski na severu. To je bilo
glavni vzrok, da se je moral Franco kmalu na-
sloniti na Maročane, katere je z zvijačami zva-
bil v Španijo in da je šest tednov po izbruhu
svoje vstaje apeliral na Mussolinija in Hitlerja
za pomoč. Mussolini in Hitler mu od tistega
časa stalno pošiljata vojaštvo, letala, orožje in
strelivo in do danes sta mu poslala najmanj
50.000 mož. Po vsej pravici se lahko reče, da
glavna fašistična sila v Španiji so danes Nemci
in Italijani. Originalna španska armada je
večinoma še obležala na bojiščih.

Ne bomo rekli, da so gobezdali pri dveh
glavnih slovenskih klerikalnih listih v Chica-
gu in Clevelandu fašisti, so pa prijatelji špan-
skih fašistov. Mussolinija v Primorju ne ma-
rajo — istega Mussolinija pa pozdravljajo na
Španskem. Iz tega razloga jim je dobra vsaka
laž, da opravičijo barbarsko klanje, ki ga po-
činja Franco, Mussolini in Hitler nad revni
španskimi delavci in kmeti.

Glasovi iz naselbin

Potreba farmarsko-delavske
stranke

Milwaukee. — Novo leto, ko
samo si vsepriek voščili srečo in
večelje, je za nami. Vprašanje
je, koliko se bodo nam delavcem
izpolnile te želje. Ljudje, ki so bi-
li pri prošlih volitvah izvoljeni
na vodstvo države in v postavdo-
daje, so že zasedli svoja mesta.
Ali bodo delovali v interesu
ljudstva, ki jim je dalo glasove,
ali v interesu male skupine boga-
tvo, ki imajo že vsega preveč?

Odgovor na to vprašanje ni te-
žak: delovali bodo v prvi vrsti v
interesu tistih, ki so jih postavi-
li na glasovnico in prispevali de-
nar za njih izvolitev. To so seve-
da storili tisti, ki imajo politično
in ekonomsko moč. Ti imajo
večino v postavodajah in politič-
nih uradih. Delavci imajo se-
veda večino glasov, toda farmar-
ji in industrijski delavci štejejo
le pred volitvami. Takrat se jim
vsi politični aspirantje klanjajo.
Po volitvah nanje navadno po-
zabijo. Ako zahtevajo večji kos
kruha in boljše delovne pogoje,
se v stvarkah navadno zgodi, da
nastopijo proti njim z oborože-
no silo vlade.

Večje ironije skoraj ne more
biti. Mala skupina bogatov in
ma v svojih rokah vso industri-
jo, vse javne naprave in sploh
vse narodno bogastvo. Poleg te-
ga dobi še pri vsakih volitvah
večino poslancev in izvrševalnih
uradnikov, ki delajo postavdo-
be in jih izvajajo. Delovnemu ljud-
stvu, ki ima večino, ne preostaja
drugače kakor želja po sreči
in zadovoljstvu in pa — obljube.
Kljub nadam in obljubam nima
prvega ne drugega. S tem se se-
veda ne bo nikamor prišlo.

Treba je prijeti drugače: u-
stanoviti splošno farmarsko-de-
lavske stranko in se v nji orga-
nizirati. Leto 1940, ko se bodo
vršile prihodnje predsedniške
volitve, bo kmalu tukaj. Če ho-
če delovno ljudstvo kam priti,
si mora do takrat ustanoviti mo-
čno politično stranko — farmar-
sko-delavsko stranko.

Ce hočemo do tega priti, je po-
trebno, da delavski in farmarski
voditelji v bližnji bodočnosti
skličejo splošno konvencijo, ki
naj ustanovi farmarsko-delav-
sko stranko. Sodelujejo naj vse
delavske unije, farmarske orga-
nizacije in druge delavske skupi-
ne. Vsak delegat naj bi postal or-
ganizator stranke. Skrbel naj bi
v svojem okrožju za ustanovitev
postojanke farmarsko-delavske
stranke in za pridobivanje član-
ov. Klubovi odboriki naj bi bi-
li v tesnih stikih s centralnim
vodstvom stranke.

Joseph Ule.

Naše aktivnosti

Canonsburg, Pa. — Več ko
mesece dni nisem nič napisal za
naš priljubljeni dnevnik Pro-
sveto. V decembru sem bil zelo
zaposlen a posebej sem se tu-
kakajnih podpornih, gospodar-
skih in kulturnih ustanov, kate-
rih imamo v Canonsburgu pre-
cejšnje število. V nedeljo 20. de-
cembra, ko sem šel na glavno
letno sejo društva "Postojnska
jama" št. 138 SNPJ, je snežilo
kakor za stavo. Padlo je snega
kakih 6 palcev. Mislim, da
vsi, ki so se udeležili te zabave
ter pomagajo mladini do boljše-
ga uspeha.

Za društvo št. 138:

John Koklich, predsednik.

Odgovor na pojasnilo

Cleveland, O. — V Prosveti z
dne 14. januarja t. l. sem čital
dopis, v katerem dopisnik trdi,
da sem v prejšnjem dopisu na-
padal naš klub št. 49 JSZ ter da
se članstvo počuti zelo užaljeno.
Kakor se to glasi, se bi tudi jaz
moral počutiti užaljenega, ker sem
član tega kluba, gotovo sem
samega sebe tudi zelo užalil!

Dalje piše dopisnik: "Kaj so-
drugi Barbič s tem misli. Član-
stvo ni moglo zapostaviti." Zakaj
me pa niso vprašali, predno so
smatrali za napad na članstvo
in me obsojili oziroma obdoli-
li napada. Pred leti, ko sem nekoč
šel k župniku Sojarju v Chica-
go z namenom, da se bi naročil
na Proletarce, je dejal: "Kaj pa
mislite, da bom sam v svojo
skladno pljuval?" Ali je kdo med
našimi člani, ki misli, da bom
napadal nekaj, kar smatram za
skupno lastnino vseh članov v
organizaciji?

Da boste še bolj na jasnem,
kadar se bo vršila prihodnja se-

jo, vam pojasnila. Pisal sem:
"Če bi ga (Jankovića) ne bilo,
bi jih (listke) morali dati za-
stojni, kar ni bilo nikogar pri
našem klubu, da bi jih prodal-
ji." In da jih ni bilo, je potr-
dil dopis, v katerem se zahteva
da pojasnim. Tam je pojasnje-
no, da je pomagal Frank Hayny
in člani kluba št. 27 JSZ. Saj
tja spada tudi tisti, kateremu,
kakor nekateri mislijo, ne gre
kredit. Pozabljeni je pa bilo, da
so pomagali tudi člani kluba 32.
warde in pa Frank Mihelich. To-
re, če nas je res bilo dovolj za
vsa dela, čemu smo morali vpra-
šati druge za pomoč? In če bi jo
odklonili, kaj potem? Ali ste
vprašali predno ste se spravili
na grešnega kozla Barbiča? Kaj
pa, če bi s tem ubili voljo dru-
gim, ki niso člani našega kluba,
da bi odrekli pomoč prihodnjim?

Moj namen v dotičnem stav-
ku, radi katerega se počuti član-
stvo zelo užaljeno, ni bil nikogar
napadati ne zelo užaliti, pač pa
je smisel bila le šaljiva opazka,
zraven pa kredit članu drugega
kluba, ker si ga je zaslužil s
tem, da je vztrajal na delu cel-
nih sedem ur ter vršil svoj posel!
(Ali mi je kdo nevoščljiv.) To
je vse, kar sem v dopisu mislil.
Če smem ali ne smem tako mi-
sliti, in če ne smem, kako naj
mislim? Kaj pa, če se bi jaz tu-
til užaljenega, ker je bilo dovolj
vzroka? Pa se nisem, ker sem
temu varen.

Jankovih ni prodajal pivskih
listkov le pri nas, prodaja jih tu-
di na drugih prireditvah. Saj
smo ga videli pri enakem delu že
na mnogih prireditvah. Ako mu
drugi niso hoteli dati kredita ali
priznanja, zakaj se bi kdo brez
potrebe jezil, če sem mu ga dal
sedaj v javnosti? Sicer pa, če
bi bil kdo prej o tem poročal, se
ne bi bil jaz oglašil. Dotičnega
dopisa pa sam niti nisem, temveč
le nakoreval ali diktilal. In ven-
dar je bilo potrebno, da se ne-
kdo oglasi in javnosti pove, da
klub št. 49 JSZ še vedno obstoji,
dasi mu je bil že davno napove-
dan pogin.

Ako ne bo to zadostovalo, la-
hko še nadalje pojasnim pred se-
jo, na seji in po seji. Moj na-
men ni bil, da bi dajal zahvale
članom kluba št. 49, tako tudi
ne sebi. Vaša in moja dolžnost
pa je, da delamo brez zahval.
Tako mislim jaz, četudi je nava-
da v metropoli, da se zahvaljuje
za malenkosti. Mi nismo kritizi-
rali, temveč le povedali, da se je
nas kritiziralo. In ta "mi" sem
jaz. To je znano mnogim. Kljub
temu pa se nisem zgubil volje
do dela, še manj se pa bojim
kritike.

Frank Barbič, 53.

Naše lokalne vesti

Milwaukee, Wis. — Zadnja
"Naprejeva" prireditev z impo-
zantnim odzivom občinstva bo
ostala vsakemu udeležencu v pri-
jetnem spominu. Naselbina je
pokazala zanimanje za delavsko
kulturno, pokazala je, da ji je
sta pri srcu in jo je pri volji pod-
pirati. Na kratko povedano: na-
ša naselbina je pokazala, da ho-
če z Naprejem n a p r e j! Na-
ši napredni rojaki in rojakinje so
prepričani, da so ameriške Na-
preje iste, katerim sledijo oni,
zato tako drage volje podpirajo
to našo kulturno ustanovo. "Na-
prej" bo pa napel vse sile, da si
ohrani to zaupanje!

Na zadnji Bledovi seji mi je
rekel rojakinja, in sicer soder-
ginja Camernik: "Veš, France,
človek nič ne ve, kaj mu pri-
nese bodočnost, eno pa vsekakor
lahko uganem vnaprej, in to je,
da sem najmanj enkrat v letu v
hudih skrbih in pravtako enkrat
v letu vesela". Po svoji "uljud-
ni" navadi sem jo debelo pogle-
dal, češ: "Ne razumem te!" Ona
se mi je nasmejala in rekla:
"Tak ne glej me vendar tako de-
belo. Poslušaj, pred vsako "Na-
prejevo" veselico me zelo skrbi,
če bo kaj prida udeležba, na pri-
redbi sami sem pa tako vesela,
da ne vem kaj bi počela, ko vi-
dim polno dvorano. Ali me sedaj
razumeš?"

Da, razumel sem in prepričan
sem, da je ta njena skrb in nje-
no veselje skrb in veselje lepega
števila Naprejevih prijateljev.
Soderuginji in drugim, ki so isti-
h misli, kakor ona, pa naj prav po-
tiho to-le na uho povem: Naprej
bo poskrbel, da vam bo bodoče
le v veselje, sebi pa pomnožil pri-
jetno delo za dvakratno razved-
rilo na leto.

Prihodnja "Naprejeva" prire-
ditev bo na velikonočno nedeljo!
Se kaj drugega se pomenimo!
Pri zadnjih srednjekolskih sku-
pih so takozvani "foreigner-
ji" dosegli lepe uspehe. Med dve-
ma odličnjakoma vidimo dve "tu-
ji" imeni: Pauline Podjavoršek
in John R. Udove. Oba sta Slo-
venca. Paulina je v kontestu vseh
dijakov in dijakinj milwauskih
srednjih šol dobila najvišji red
— 95.24. Udove ji je sledil tudi
z lepim redom — 93.88. To sta
dosegla v konkuriranju s tisoči
"real Americans"! Paulina je
hčerka Mika in Christine Podja-
voršek, ki sta na socialističnem
in društvenem polju zelo aktiv-
na. Lahko sta ponosna na lep
uspeh svoje hčerke!

Naj zadostuje za danes, priho-
dnji petek se pa pomenimo nekaj
o naših spominkarjih!

France Pancer.

Louis Belle koncertira

Cleveland, O. — Pred šestimi
leti, bilo je na nedeljo 8. marca
1931, je naš domači talent, teno-
rist Louis Belle priredil svoj la-
stni in prvi koncert v avditoriju
Slovenskega narodnega doma na
St. Clair ave. Po šestih letih pri-
haja med nas zopet samostojno.
Njegov drugi koncert se bo vršil
v nedeljo 7. marca v Slovenskem
narodnem domu na St. Clair ave.

Belleja pozna vsa jugoslovans-
ka javnost v Clevelandu in oko-
lici. Pozna jo naši ljudje po
druhih slovenskih naselbinah A-
merike. S slovensko pesmijo se
bavi že preko devetnajst let: po-
di je pri zboru in operah, na dru-
stvenih prireditvah, gostuje na o-
drih v drugih naselbinah, odzi-
va se vabilom teh in onih sku-
pin in večkrat zapoje ob sloven-
skih urah na radio.

Drugi koncert tenorista Louis
Belleja bo gotovo zanimal in pri-
tegnil k sebi ves jugoslovanski
živelj v Clevelandu in okolici.
Rezervirajte si prvo nedeljo v
marcu, da slišite slovensko pe-
sem, kakor jo more in zna pred-
našati naš domači umetnik —
Belle. Naša hvaležnost in prija-
teljska dolžnost nam narekujeja,
da se odzovemo njegovemu vabi-
lu, kakor se odzove on, kadar ga
vabimo, da nas razveseli s svo-
jim petjem.

Vstopnina h koncertu bo \$1,
75c in 50c. Vstopnice se bodo
dobile v predprodaji. Precej za-
vednih Slovencev in Slovenk se
je že prijavilo, da so pripravlje-
ni stopiti do naših ljudi ter raz-
prodati čim več vstopnic še pred
koncertom.

Ne pozabite nedelje 7. marca
ob osmih zvečer v SND!

Janko N. Rogelj.

Vabilo na sestanek

Detroit, Mich. — Kakor je
vsem znano, se bide odločilna bit-
ka med unijo avtnih delavcev in
General Motors Co. Skrajni čas
je, da se odločimo, kakšno stališ-
če bomo zavzeli posebno bivi ru-
darji. Kakor je razvidno, so med
nami različna mnenja. Zato ste
uljudno vabljivi vsi, posebno pa
bivi kanski delavci, da se sni-
demo v SND na John R. v petek
22. jan. zvečer ob 8. uri, da se
pogovorimo.

Na svidenje!

Frank Hostnik.

Prijatelji fašizma

Sharon, Pa. — Tam v Clev-
landu pri A. D. se godijo dokaj
čudne stvari. Urednika pri A.
D. sta zadnji teden imela neko
vročinsko bolezen. Ne vem, ka-
ko se imenuje. Poljaki ji men-
da pravijo "šakreb kolera".

Pirc in Debevec trdita na vse
pretege, če bi ne bilo Molka in
Jonteza, bi tudi ne bilo španske
civilne vojne. Ta dva možakar-
ja tudi pišeta: "Namen španske
socialistične vlade je prozoren:
uničiti zadnji znak religije. Njih
geslo je bilo: udaril bom pastir-
ja in razkropile se bodo ovce.
Zato so se vrgli socialisti naj-
prej na cerkve, duhovne, samo-
stane in kapelice. Kdor ruši cer-
kve in samostane, strelja v raz-
pela in pribija na križ duhovne,
ta po našem mnenju ni branitelj
demokracije."

Tako Pirc in Debevec. Poza-
bila sta zapisati, da so bile vse
cerkve v Španiji samo ena ve-
lika trdnjava, iz katerih so stre-
ljali na socialiste. V teh špan-
skih cerkvah so duhovni pridli-
gali fašistom: sekajte glave, u-
bijajte ženske in ujetnike, pri-
vezite k zidu, dobite podvija-
ne bice, pošpičite jim robove in
(Dolje na 3. strani.)

Pasja logika

Francova večina

Vest iz Metropolge: Ameriška Domovina je
slišala, da so v New Yorku rekli, kjer so po-
grel, kar so v Londonu rekli in tam so po-
brali, kar so v Rimu izgobezdali, da ima faš-
istični glavar Franco večino španskega ljudstva
za seboj.

Med svetovno vojno je neki črnogorski princ
rekel: "Nas i Rusia ima sto milijuna!" Franco
tudi lahko reče: "Nas in italijanski ter nem-
ški fašistov je večina v Španiji in — mi smo
vendar ljudje!"

Gošjak in gos

Stric Jure: Če bi bil Jos. Ule iz Milwaukee-
ja prepričan, da ni drugega sveta, bi molčal.
Tako pa, ker o tem piše in se sklicuje na Pro-
letarce, dokazuje a tem, da ni prepričan.

Vaški tepec: Noben ateist, agnostik in skep-
tik ni še toliko napisal in naklepetal o "drugem
svetu", kolikor ste vi, stricček Jure. Ali ste vi,
stricček Jure, prepričani, da je tisti "drugi
svet"? Ako ste prepričani, čemu potem ne
molčite o tem? Ali je vaša "božja mast" dobra
le za gos, ne pa za gosjaka?

Kdo je začel mesariti?

Stric Jure: To kričanje v Prosveti o "črnih
mesarjih" na Španskem mi že prešeda. Za
"rdece mesarije" nočejo biti vsi materialisti
odgovorni, ampak za "črne mesarije" moramo
biti vsi katoličani odgovorni. Kako to?

Vaški tepec: Kdo je prvi mesaril v vaših
listih glede "rdečih mesarjev"? Kdo je prvi
v vaših listih tuleče kazal na nas, češ, naglejte se
vaših "mesarjev", napram katerim je Musso-
lini jagenček-koderček? Kdo nas je imenoval
hinavce in farizeje, ko smo rekli, da odklanja-
mo načelo nasilja za dosego svojega cilja? Mi
ne trdimo in nikdar nismo trdili, da so katoli-
čani odgovorni za zločine posameznih katoli-
ških tiranov in tiranških organizacij. Vi tako
radi govorite o "moralni obveznosti". Kje je
pa "moralna obveznost" katoliških diktatorjev,
katoliških režimov in katoliške cerkve same,
kadar počenja nasilja?

Zanimivost iz Metropolge

Ključke (čigar hlače so razparane, razcapa-
ne in razcefrane navzdol in počez in vse poko-
fetane in pošnopane):

"Pazite (kaj poročate) na svoje hlače, Pro-
svetarji!"

Pasja dušica!

Stric Jure: Možganarji so intelektualni sa-
momorilci, ker fajijo razum sam.

Vaški tepec: Potem takem ste vi, stricček,
dobili dušico šele v šestem ali sedmem letu, ko
ste začeli detinsko misliti! Kje je bila prej?
Ali dušica tudi raste in se uči? — Poznam ne-
kega drugega strica, ki je obolen na možganih
in njegov razum je šel po vodi. Tajta ga ali
ne, pri njem ga ni več. How's this for a break-
fast?

Tudi ta je — pasja

Stric Jure: Za smešenje ni treba posebne in-
teligence. Vsak paglavec na cesti ti lahko po-
kaže osle (osla!) in ti kako gorko prisoli.

Vaški tepec: Kaj če bi bili tudi vi med temi
paglavci, stricček?! Za paglavsko smešenje res
ni treba posebne inteligence!

Juretova logika...

Stric Jure: "Pasja logika" poziva patra Hu-
gona, naj se postavi na noge, da bo videl zem-
ljo. Zda hodi po glavi in gleda v zrak. Dopis-
niki v Prosveti pa nešteto krat "tavljajo" (ko-
roška špraha), da si znajo duhovniki narediti
raj na zemlji. Kam bi torej gledali?

Vaški tepec: Vaša logika, stric, je pasja.
Prizadet je le Hugo. Zakaj ne bi še on imel
"raja"?

"Se Cankar"

Stric Jure hoče vsekakor imeti "zadnje be-
sede" o Cankarju — kakor znana stariška
teta Nelička. Takole jo zaroči: "Ni nobenega
droma; da je bil Cankar ... nadarjen, morda
celo nek ženij. Od ženija do norosti je pa zelo
kratek korak ... Pretirano bobnanje v Can-
karjevih epilih zoper sicer očitne krivice v
socialnem redu cika hudo na neko nenormal-
nost ..."

Tako je ženij Jure Trunk položil krono na
piramido banalnosti, ostudnosti in falotstva,
katero zidajo razni patri in fratri že tedne in
mesece na račun Ivana Cankarja in vseh onih,
ki splošujejo njegova dela!

Jurij naj pazi: "Od ženija do norosti je zelo
kratek korak."

Gnanso blatenje Cankarja dokazuje, da bo
ta krutek korak kmalu dovršen ...

Radio v francoski šoli

Francoški naučni minister Zay je odredi-
poskusno uvedbo novega pouka s pomočjo ra-
dia. Predavanja po radiu naj bi dopolnili a dr-
žavnih šolah občajna predavanja profesorjev.
Ne gre za to, da bi radio nadomestil ta preda-
vanja, temveč samo za njih dopolnitev, kajti
živo predavanje je, kakor izjavljajo v franco-
skem naučnem ministertvu, vendarle še naj-
boljša oblika zdrave vzgoje.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

NOTRANJNI MINISTRI ZA NOVO LETO

Notranji ministri dr. Anton Korošec, zastopnik slovenskih klerikalcev v vladi, je imel na novega leta dan opoldne govor za vse tri jugoslovanske radijske postaje.

V začetku svojega govora našteva dr. Korošec, kaj vse se je dobrega zgodilo, odkar je nova vlada na delu. Vladna stranka se je razmahnila, vse druge stranke so se skrčile na minimum, gospodarska kriza je začela padati, po državi je red in mir, narodno blagostanje raste — in državne oblasti drže krmilo notranjega reda in mira krepko v svojih rokah! Priznal pa je takoj nato, da eksistira težka narodna in socialna vprašanja, ki jih bo treba rešiti. Tem vprašanjem — je rekel minister — so nam dobro znana in se jim nikakor ne umikamo. Več o tem ni povedal. Potem se je dotaknil občinskih volitev, ki so se vršile po vaških občinah ter pripomnil, da se je res proti volji vlade dogajalo tu in tam nasilstvo, ki pa ga je izvajala samo opozicija. Minister je v svojem govoru omenil tudi volitve v mestne občine, ki bi jih bilo treba razpisati. Rekel je ob tem: "Res je, da bi želela vlada, naj se volilni zakon za mesta (in prav tako tudi za kmečke občine) še pred volitvami nekoliko v demokratičnem duhu izpremeni. Želja vlade je, naj bi se to, kakor tudi sprejetje tako zvanih političnih zakonov, po možnosti izvedlo v najtesnejšem in kar moči prijateljskem sodelovanju s Hrvati."

Pod političnimi zakoni je razumeti zakone, ki usmerjajo oz. zatirajo notranje politično življenje v državi: zakon o shodih, zakon o tisku, zakon o volitvah v občine in skupščino in senat, zakon o organiziranju strank in društev. Vsi ti zakoni so namreč še zmrzom takšni, kakršne je sestavila diktatura pod generalom Živkovićem in kasneje pod Uzunovićem. To so zakoni, sestavljeni po fašističnih vzorcih. Da bo te zakone in s tem notranje politično življenje v državi spremenila, je nova vlada Stojadinovića-Korošca-Spaha obljubila takoj, ko je prišla na oblast, toda še doslej se niso izpremenili niti za črko. Nasprotno: prav po starem volilnem zakonu je sedanja vlada izvršila volitve v kmečkih občinah. Zdej za novo leto pa nam notranji ministri spet zatirajo, da vlada želi nekoliko spremeniti te zakone, in sicer morda še pred volitvami v mestne občine! Zeli spremeniti! In nekoliko! A verjetno je, da bo s tem kakor z zakonom o volitvah v kmečke občine: najprej izvesti volitve po diktatorskem zakonu, nato šele zakon za spoznanje spremeniti...

Dalje je notranji ministri dr. Korošec govoril tudi o vprašanju, ki ga posebno zanima kot notranjega ministra in kot duhovnika katoliške cerkve: namreč vprašanja komunistične propagande. Ugotovil je z žalostjo, da se komunizem širi zelo med intelektualci, med delavstvom in med kmeti ga je le malo, ker je vlada mnogo storila za iztrebljenje komunizma med delav-

skimi in kmečkimi množicami. V boj zoper komunizem poziva dr. Korošec vse cerkev, šolo, časopise, gledališča in družine! S tem pozivom je končal svoj govor in v tem znamenju borbe proti nevarnemu komunizmu želel poslušalcem srečno novo leto.

Svoj govor je govoril notranji ministri dr. Korošec iz Beograda in sicer v srščini, ki pa je bila pomešana s slovenskimi besedami in oblikami, tako da včasih nisi bil na jasnem ali govori srbsko ali slovensko.

OČE USTRELIL SINA ŠTUDENTA IN SEBE

Dejanje živčne razvrzanosti

V Hrastju pri Slatini Radenčih se je v nedeljo 3. januarja zjutraj dogodila strašna tragedija v družini upokojenega višjega poštnega kontrolorja Mirka Vavpotiča. Gospodar je z revolverjem ustrelil sina in sebe. Vavpotič je bil v službi pri pošti, a je živčno obolen in so ga pred meseci upokojili oziroma so mu dali bolniški dopust. Vavpotič, ki je imel že 30 let državne službe, se je stalno bal in govoril, da ne bo mogel živeti ob teh skromnih prejemkih, kar pa je bila le domišljija živčno popolnoma strtega človeka. Žena sama je imela v Hrastju posestvo in tja so se vsi preselili, ko je dobil Vavpotič bolniški dopust pred devetimi meseci. Imel je zadostne dohodke s plačo, zraven pa je imela še ženo na posestvo. Toda kadar je dobil Vavpotič svoje živčne napade, je govoril le o tem, da ne bo mogla družina živeti. Posebno je skrbel za sina, ki je star 11 let, hodil v 1. razred pujske gimnazije. Premišljal je, ali ne bi rajši sina vzel iz gimnazije in ga dal v ljutomersko meščansko šolo.

V nedeljo pa se je njegovo življenje končalo na zelo tragičen način. Ko je šla zjutraj Vavpotičeva žena v cerkev, sta ostala Vavpotič in sin sama doma. Ko se je žena vrnila, je našla v sobi oba v krvi. Vavpotič je ležal na tleh, ob njem revolver, na postelji pa je ležal nezavesten sin. Očitno je bilo, da je Vavpotič v navalu živčne bolezni z revolverjem najprej ustrelil sina, in sicer v glavo, nato pa vtaknil revolver sebi v usta in sprožil. Vavpotič je bil takoj mrtev, sin pa je še kazal znake življenja ter so ga odpeljali v sosedbo bolnišnico, kjer pa so odklonili sprejem, češ, da je rana absolutno smrtna in bo fant v nekaj urah podlegel. Še preden so ga prepeljali domov, je fant res podlegel.

Tragedija je pretresla vso okolico in ko so bila objavljena poročila v listih, je o tragediji s sočustvovanjem govorila vsa Slovenija.

Skrivnostni sadist se že nekaj časa pojavlja v Zagorju ob Savi. Neko jutro so našli rudarji v svojih bornih hlevih ob gozdu Na šahtu več koz mrtvih. Neznani storilec je kozam prezel vratove in jih razmesaril. Očitno je bilo, da gre za bolnega zločince, ki uživa v mučenju živali. Baje je poslal nekaterim tudi pismo, da bo še dalje pokončil živino, nato pa se bo lotil

otrok in žensk. Kmalu nato so spet našli v drugih hlevih nekaj ovc in koz ubitih na enak način. Skupaj je doslej zaklal že sedem koz in ovc. To drobnico redijo rudarji s pašo na rudniških travnikih in v rudniških gozdovih, to jim je edini "šport" in priboljšek, kadar živino zakoljejo za kakšen praznik, glavno pa redijo koze zaradi mleka. Kmalu potem se je skrivnostni zločinec pojavil pri posestniku Kukovici v Zagorju ter skušal vlomitev v hlev. Posestnik ga je slučajno prepoznal. Posestnik je nato napeljal električno žico do hlevskih vrat, toda zločinec je menda zagledal to žico ter se je čez nekaj dni zvečer vrnil in s to žico ubil posestniku svinjo. Orožniki zasledujejo in iščejo zločince toda vse doslej je bilo zaman, ker ljudje niti ne vedo, kakšen je ta zločinec po postavi, ker ga še nihče ni videl.

Fasistične intrige v Južni Ameriki

Zatiranje tiska in delavskih organizacij

New York. — (FP) — Hitlerjevi in Mussolinijevi agentje rušijo temelje Monroeeve doktrine v Južni Ameriki. Kolonizacija, katere washingtonska vlada ne bi trpela, če bi se vršila odprto, je nedirektna in vodita jo Nemčija in Italija s svojo stalno propagando, katere učinki so najbolj vidni v Braziliji, največji državi v Južni Ameriki. Hitler in Mussolini utrjujejo trgovske vezi, da potegneta Brazilijo na svojo stran. Če bosta uspela, bo Monroeeva doktrina ostala le krpica papirja, kateremu bosta diktatorja kazala osle.

Brazilija in nekatere druge države v Južni Ameriki že imajo fašistične režime. To sta potrdila James Waterman Wise, urednik, predavatelj in sin znane rabinca ter I. W. Soule, liberalci in publicisti, ki sta se pravkar vrnila iz Južne Amerike v New York. Mudila sta se več tednov v Braziliji, kjer sta proučevala civilne svobodščinske po režimom diktatorja Vargasa.

V razgovoru s časopisnimi poročevalci sta povedala, da je fašistično gibanje dobilo močan zamah v Braziliji, odkar je Vargasov režim zatrl splošno zvezo svobode. To se je zgodilo v novembru l. 1935, potem pa so bile razpuščene vse levičarske delavske organizacije. Luis Carlos Prestes, predsednik Zveze, je bil aretiran in vržen v zapor, v katerem se še sedaj nahaja. Družbo mu delajo drugi, katere je zadela enaka usoda. V zaporu je sedaj nad dva tisoč liberalcev in delavskih voditeljev. Diktatura je zatrla vse opozicijske stranke in časopise.

Wise in Soule sta šla v Brazilijo kot reprezentanta Lige za obrambo političnih jetnikov. Apeirala sta na Vargasovo vlado, naj jima dovoli obisk Prestesa in drugih političnih jetnikov, a naletela sta na gluha ušesa. Dobiti nista mogla niti informacij kdaj se bo vršila obravnavna proti tem jetnikom. Vladni agenti so jim bili stalno za petami, da se nista mogla svobodno gibati. Kakor v Nemčiji, ko je prišel Hitler na krmilo, se je tudi v Braziliji pričela gonja proti židom.

Druga borba, ki jo je vodila ta koalicija, ni bila tako uspešna. Zahtevala je namreč priznanje od demokratske večine kot manjšina, ki je kot taka upravičena do reprezentacije v kongresnih odsekih. Ta zahteva je bila po dolgi debati odklonjena, vendar pa je pokazala, da je v kongresu organizirana grupa, ki se bo stalno borila za delavsko in progresivno zakonodajo.

Po bitki

Janezek pride ves raztrgan in kuštrav opoldne domov. "Kaj pa si spet delal?" ga vpraša mama. "S sosedovim Jakeem sem se pretepal." "Z Jakeem? Nikoli si ne bi mislila, da se tudi ta pretepa. Saj ima tako nedolžen, lep obraz..." "Pa zdaj nič več, mama."

Unija avtnih delavcev napreduje

130,000 novih članov v enem letu

Detroit, Mich. — (FP) — Unija združenih avtnih delavcev, ki se je zapletla v borbo s korporacijo General Motors, najmočnejšo enoto v avtni industriji, da jo prisili na kolektivna pogajanja, izkazuje velike uspehe v kratki dobi svojega obstoja. Pred enim letom je imela okrog 20,000 članov, sedaj pa jih ima več ko 150,000. Novi člani trumoma stopajo v unijo.

Homer Martin, bivši protestantski pridigar, je predsednik avtne unije. On je zapustil prižnico, ker je naletel na opozicijo pri cerkveni hierarhiji, ko se je lotil naloge, da izboljša položaj delavcev. Martin ni radikalci, čeprav ga skuša korporacija General Motors prikazati kot takega. On nima nič proti temu, če korporacija grmadi profite, zahteva pa, da plačuje delavcem dostojne mezde in jih ne meče na cesto, kadarkoli instalira nove stroje v svojih tovarnah, da pospeši produkcijo.

Martin je bil rojen na farmi v južnem Illinoisu. Njegov oče je bil farmar in obenem učitelj v podeželski šoli. Martin si je z lastnim trudom pridobil višješolsko izobrazbo. V sedanjem konfliktu z močeno avtno korporacijo se je izkazal kot previden in sposoben voditelj organiziranih avtnih delavcev. On, kakor John L. Lewis, predsednik rudarske unije, je zagovornik industrijskega unionizma v industrijah masne produkcije. Avtna unija je včlanjena v Lewisov odbor za industrijsko organizacijo.

Progresivni blok v kongresu

Tretja politična stranka prihaja

Washington, D. C. — (FP) — Ustanovitev progresivnega bloka v nižji kongresni zbornici je povzročila veliko zanimanja v krogih demokratske in republikanske stranke. Blok tvori 13 kongresnikov, ki so bili pri novembrskih volitvah izvoljeni na listi progresivcev v Wisconsinu in Californiji in na listi farmer-laboritov v Minnesoti.

Gibanje glede ustanovitve tretje politične stranke je s tem dobilo nov zamah. Bloku načeljuje kongresnik Gerald Boleau, progresivec iz Wisconsinu. Naznanjeno je bilo, da bo blok glasoval kot enota, ko bodo važni predlogi dani na glasovanje. Progresivna grupa pričakuje, da bo dobila oporo tudi pri drugih kongresnikih, demokratih in republikancih, ki so poznani kot progresivci. Med temi so kongresniki Maury Maverick iz Teksasa, Byron Scott iz Californije, C. O'Day iz New Yorka in več drugih.

Člani progresivnega bloka si lastijo zaslugi, da so oni izsilili debato o resoluciji glede amandiranja nevtralnostnega zakona. Ta debata je omogočila, da je španski tovarni parnik Mar Cantabrico odrinil iz newyorškega pristanišča z živili, obleko in osmimi bojnimi letali predno je bil zakon amandiran.

Druga borba, ki jo je vodila ta koalicija, ni bila tako uspešna. Zahtevala je namreč priznanje od demokratske večine kot manjšina, ki je kot taka upravičena do reprezentacije v kongresnih odsekih. Ta zahteva je bila po dolgi debati odklonjena, vendar pa je pokazala, da je v kongresu organizirana grupa, ki se bo stalno borila za delavsko in progresivno zakonodajo.

Po bitki

Janezek pride ves raztrgan in kuštrav opoldne domov. "Kaj pa si spet delal?" ga vpraša mama. "S sosedovim Jakeem sem se pretepal." "Z Jakeem? Nikoli si ne bi mislila, da se tudi ta pretepa. Saj ima tako nedolžen, lep obraz..." "Pa zdaj nič več, mama."

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

jih spustite, da jih razmesarijo; otroke nad deset let starosti pomorite, ker so tudi ti okuženi s socializmom. Tako se je in se še govori po španskih cerkvah.

Oh, kako bi bil človek srečen in zadovoljen, ako bi nikoli ne poznal cerkve in duhovnov, kajti ti ljudje so že dovolj gorja, trpljenja in sramote povzročili mladim deklicam. Pire in Debevec, prijatelja fašistov, bosta rekla, da to je vojna, ki ne pozna obzirov, bombe in granate ne izbirajo, poleg vojaka ubijejo tudi civilista, poleg moža tudi ženo in otroke. Dobro, toda kdo je začel to vojno? Ali je bila potrebna? Kdo jo je začel in kdo jo je hotel imeti? Če pade Madrid, se bodo pri uredništvu A. D. pokazali skozi vrata goreči jeziki v znak fašistične zmage. Takrat bi zadonelo veselje vseh nezavednih ljudi.

Ljudje, ki govorijo, kako silno ljubijo vero in Boga, vse za vero in Boga, taki ljudje se sami sebe po zobeh blijejo. Le poglejte! Rimski papež je zadnje čase resno zbolel. "Sveti oče je," pravijo nekateri, "in on je namestnik Krista." Toda ta "sveti oče" se ni zatekel "gori" k Bogu v svoji bolezn. Obratno: poklical je na pomoč najboljše zdravnike, da mu pomagajo v borbi za življenje. Papež ni tako neumen, da bi se obrnil k Bogu za pomoč, ker bi je tudi nikoli deležen ne bil.

Jack Yert, 262.

O maskeradi in stavki

Cleveland-Newburgh, Ohio. — Klub št. 28 JSZ že več let prireja predpustne maskeradne veselice. Tako smo se tudi letos odločili, da jo priredimo v soboto večer dne 23. januarja v Slovenski delavski dvorani na Prince ave. Kakor je bilo na prejšnjih maskeradah obilo zabave in smeha, tudi letos ne izostane. O tem se bo lahko vsak prepričal, ki bo posetil našo veselico. Oddani bosta dve lepi nagradi, ena najlepši in ena najgrš maski.

Soc. klub št. 28 je imel ves čas svojega obstoja težko borbo za obstanek. Tako jo ima še danes. Pa se še vedno zavedamo Marksovih besed: "Osvoboditev delavstva je delo delavstva samega." Le žal, da se delavstvo premalo zaveda tega in rajši sledi demagogom kot sta "father" Coughlin, Townsend in drugi. Kdor more in ima voljo ojačiti klub, naj gotovo pride na veselico.

Casopise veliko piše o stavki pri General Motors Corp. Vse napeto pričakuje končnega rezultata. Tako smo delavci tudi pri tukajšnji Fisher Body (last G. M. Co.) na stavki. Tukaj se vrši stavka v najlepšem redu. Doslej se prihajala le ugodna poročila za stavkarje. Upam, da se bo tudi ugodno končalo.

Kakor kaže, je Odbor za industrijsko organizacijo kos svoji nalogi. O Johnu L. Lewisu sedaj vse pohvalno govori, ker je veliko naredil za ustanovitev Unije avtomobilskih delavcev. S tem je menda dal zadostno napakaro, ki jih je izvršil pred leti pri UMWA. Upam, da je tako.

Frank Hribar, 477.

Vabilo na maskerado

Cheswick, Pa. — Pevsko društvo "Planinski Slavček" priredi maskeradno veselico v soboto, dne 30. januarja, v Unijski dvorani na Harwicku. Oddale se bodo tri nagrade maskam — \$3, \$2 in \$1. Ujudno vabimo vse rojake iz vseh bližnjih naselbin, da nas posetijo na tej zabavi in ne bo vam žal. Videli boste tako zanimive maske, kakršnih niste videli še nikdar. Poleg tega se bo oddal lep oreh-vo kolač oziroma potica in par domačih klobas. Ze sedaj me skrbi, v katero vas bo to šlo, upam da ne predaleč, tako da bom teh dobrot tudi jaz deležen.

Bojaki, ne mislite, da je naše pevsko društvo razpadlo, kakor sem slišala z več strani. Naj povem, da smo le začasno prenehali s pevskega vajami. Temu je kriva preklicana "flu", ki oblače sedaj tega sedaj onega in še sedaj drži priklenjene tri naše pevke: Mrs. Magert, Mrs. Prasnikar in Mrs. Leskovec. Jaz

Slika kaže razvaline hiše v Madridu, katero je porušila fašistična bomba.

sem malo okrevala, kar želim tudi našim pevkam, da se bomo videle na veselici zdrave in vesele.

Ne pozabite naše maskerade dne 30. januarja, sicer se boste kesali, kajti zabave bo na koše za vse stare in mlade. Poset bomo radevolje vrtili na vaših prireditvah. Za dobro potrebo jamči odbor. Za ples bo igral Sebulov orkester. Vstopnina 35c. Naše geslo je: vai za enega in eden za vse. Ako bo Tone Zidanek čital to naznanilo in vabilo, naj nikar ne pozabi priti — maskiran!

Mrs. T. L. Klemenčič.

Sveta doba in mi

Milwaukee, Wis. — Živimo v sveti dobi krščanstva in uživamo sad svojih zmot, valed tega gazimo do kolen po vodi in blatu in s krampom in lopato prevračamo deviško grudo ter išče-omo prosperiteto. Božični cirkus krščanske civilizacije je končan, in je dobro uspel v prid onim, ki za nos vodijo bedno delavstvo in ki od leta do leta ponavljajo in oživljajo staro tradicijo na račun nedelnega delavstva.

Naše bedno novorojeno dete, ki ga žalibog še nismo videli, je že obojeno na smrt; obojdi ga je klerokapitalizem, da bo večja mešetarija s kupcijo, valed tega ne bo moglo odraditi tega grešnega sveta, ki je po zahtilu svetega pisma star šele šest tisoč let, dočim mnogi znanstveni in neizpodbitni dokazi pričajo, da svet eksistira že milijone let. Zdrav razum nam veleva, da purgarsko sveto pismo zavrzemo med staro šaro, kamor smo zmetali božična drevesa, pa bo mo storili veliko proletarsko delo.

Do zdaj, ko to pišem in premljujem krščansko civilizacijo in delavsko bedo vsega sveta, še niso klerofašistični mesarji v Španiji dosegli svojega cilja, še niso zavzeli rdečega Madrida in še niso premagali in zdrobili moč organiziranega delavstva. Črnožolte duševne pijavke, ki gledajo skozi črna očala v bodočnost, so se zelo ukani, ker so svoje krvavo podvzetje smatrali za svoj piknik in procesijo.

Premalo so računali in poznali našo delavsko moč in silo solidarnosti mednarodnega zavednega delavstva. Boj za demokracijo se nadaljuje in zmaga bo naša!

Delavstvu in našim organizacijam priporočam, da dobro presodijo bedni položaj in odločnost naših bojevnikov, ki pada-je v boju za demokracijo in bi-jejo boj za pravico in svobodo. Podpirajmo naše junake v Španiji z našimi prispevki in laj-sajmo njih trpljenje, krajšajmo pet, ki vodi človeštvo v demokracijo ter lepšo in srečnejšo bodočnost!

Sveti oče, zaveznik fašizma, se že dal časa bori s smrtjo in se brani v nebeško kraljestvo, ker ima ob svoji postelji armada najboljših zdravnikov, ki mu pa kljub temu ne morejo dosti pomagati. Valed tega se mi zdi, da je treba našega nesrečnega bolnika presenetiti s kakšno veselico novico, tako na primer, da

so z božjo pomočjo mohamedanski Muri poklali španske demokratske katoličane, da so uničene vse naše delavske organizacije in — da so ruski boljševiki pred fašizmom kapitulirali ter popadali na kolena, pa bi ozdravel!

Louis Ambrozich, 747.

Poročajte!

Muskegon Heights, Mich. — Prosim čitatelje, ako jim je kaj znanega o sedeži stavki pri Hercules Motor Corp. v Cantonu, O., ki traja že od 10. dec., da poročajo. V Prosveti sem namreč čital poročila o vseh drugih stavkah, le o omenjeni še nisem videl nobenega. Tu v Muskegonu ima dotična korporacija svojo podružnico, pri kateri sem bil tudi jaz zaposlen od 10. dec. l. l., in tudi dva druga Slovence. Ako je komu kaj znanega o dotični stavki, se prosim, da poroča.

Anton Pavlin, 266.

Zabava samskega kluba

Milwaukee, Wis. — Klub slovenskih samscev in samske končno tudi imel svoj dan. To bo v soboto, dne 23. januarja, ko priredi svojo zabavo v Tamietovi dvorani. Vsakdo je rad vesel in se rad tudi zabava. Zakaj se ne bi mi? Vruha tega pa bomo poskrbeli, da bodo tudi vsi posetniki veseli. To bo zabava, da le malo takih, ali pa nobene. Naš klub se namreč ponaša a člani in članicami, ki so pravi strokovnjaki v pripravih za tako natančne in izbirne želodce in grla, pa tudi kisle obraze znajo spremeniti v veselje.

Ujudno vabimo vse stare in mlade, žalostne in vesele, lačne in žejne. Hrane in pijače bo dovolj in harmonika bo veselo svirala poskočne komade. Povemo vam, da mi člani in članice samskega kluba št. 1 nismo kar tako od muh. Smo raznovrstnih let, mladi, ki komaj stopajo v življenje, pa tudi mnogo takih, ki so že ali akoli življenje po koprivah in trnjevi poti. Valed tega znajo gojiti in deliti simpatije do dragih soljudi. Navzlic koprivam in trnju znajo tudi veseli biti. Saj pa pravijo, da žalostnega človeka niti bože ne mara.

Prijatelji! Toplega sprejema in uljudnosti boste deležni val, ki nas obišče v soboto, na naši zabavi. Poleg tega pa dobre potrebe, ki bo pristno domača. Se vidimo!

Mary Blatnik, članica.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Cleveland, Fr. P.: V Mehiki je precej Slovencev, toda, žal, kakih naslovov nimamo na razpolago. Prosveta nima tamkaj nobenega naročnika. Kolikor je nam znano, so razmere v Mehiki slabe za inozemske delavce, ki ne znajo španskega jezika. Priseljenci so večinoma razkropljeni po farmah. Podnebje je toplo, izjemni na višinah.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojem prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Slika kaže Jacka Lawrensona, tajnika mornarske unije, ko govori ob krsti Williama Tellechea, stavkarja, ki se je prehladil na stavkovni straži v newyorškem pristanišču in podlegel pljučnici.

